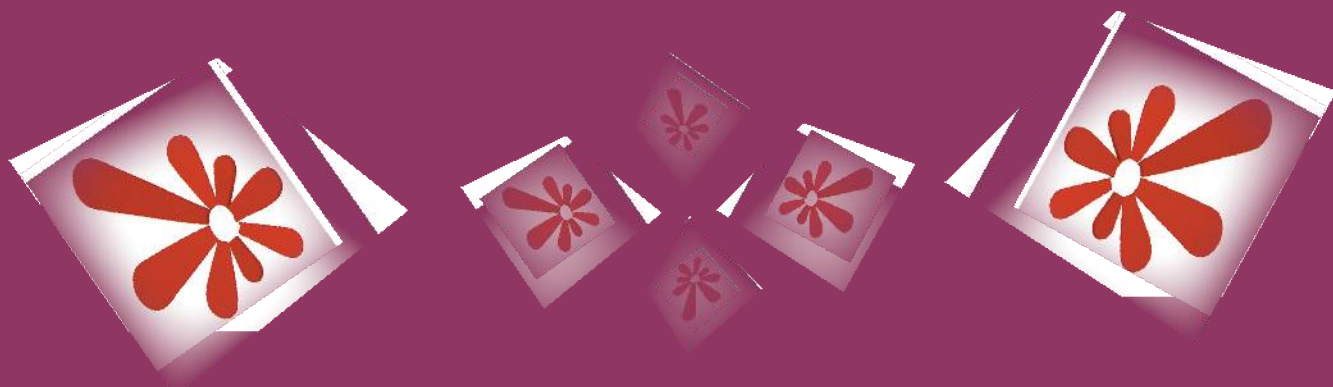

2013 осін № 4(83) Рік XXII

"Ту мене мати породила,
солодким молоком кормила,
Ватра
ту хочу жити умірати,
де жили мій отець і мати"
(О. Павлович)

ISSN 1232-2776

Ансамбль „Гремі Фрарки”

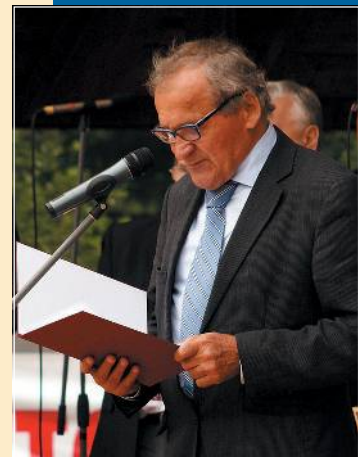
Ансамбль „Козаки Подбїля”

Маршалок Сенату Богдан Борусевич

VІP-гості 31 Лемківської ватри

Радник Президента РП Генрик Буєц

Ансамбль „Розмарія”

В традиційним поході єпископів

50-ий ювілей подружнього життя Анни і Петра Чухтів

Фоторепортаж - Ждиня 2013

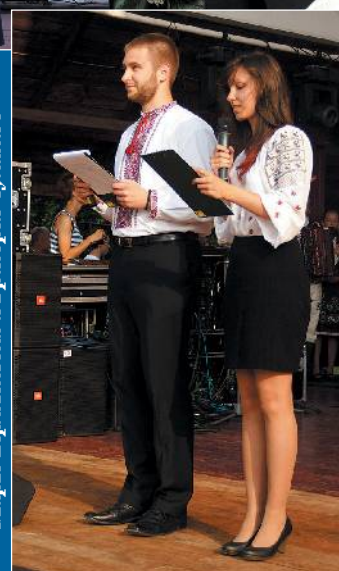
Гурт „Дуку”

Гурт „Дамір”

Марія Вірванська і Григорій Сухачи

Барвиста палітра Ватри

Минулися роки Ватр, коли сцена становила 100 відсотків програми. Тепер, крім головної сцени, на Ватрі паралельні функціонують **інчі «сцени»**, де кождий може найти штоси для себе. Виспортувани лемки и лемкині, наприклад, бігають в міхах, ріжуть дирва, силуються на руку чи доят на час корову. Сут тіж професійни спортовці, котри грають в шахи, мечут пилку або стріляють з луків – то учасники XIX Лемківской спартакіади. Зас наймолодши вчатся гарді малювати, гуляти, співати ... а и змагатися в різних дітячих конкурсах - то учасники VI Ватрочки. Мають своє важливе місце в Ждини презентації зо смаками лемківской кухні, кольоритом давних професій: гончарства, дегтярства, різби в дереві; били тіж уці в історичній мандрівці пастухів без Карпати – Карпатський редик 2013.

Не можеме втікати од **тематів важних**, котри скорше чи пізніше треба оббесідувати, чи то в молодим чи старшим троні. «Перепихаються» на Ватрі теми суспільни з культурними, зас релігійни з політичними. Головна річ в повазі до співрозмовника. Таку оферту мають «Авторски спітканя» в літературній палатці, де можна спіткатися око в око з професором, артистом, політиком и людми, такими як ми сами – спрагненима отвертой бесіди. В тім році учасники той ватряной «сцени» запізналися з творчим доробком м.ін. Івана Красовского, Мирослава Нагача, Юрія Новосельского. Звучали теми: руйнування церков на Холмщині, волинської трагедії, національної тождности лемків. В неділю панували етнічни фільмови клімати, а сонце в тім році, згідні з програмом, супроводжало ватрян од співу когута аж до вечірньої програми.

Ватра била ареном подій, котри **лишаються в нашії пам'яті** штонайменше цілий рік. Свято розпочалося од Походу вигнаних з Вітцівской Земли и урочистим розпалінном огня Старостом Ватри Петром Чухтом. Хто не бив на Ватрі, тот не знає, як гріє оген єдности, яку дає надію, як тішит серця ватрян, котри набирають сил на цілий лемківський календарний рік од Ватри до Ватри. В суботу запрошени почесни гості Ватри в Місци пам'яті вшанували пам'ят жертв акції «Вісла». Одправлени єрархами Греко-Католицкой и Православной церкви богослужби, як и зложене під пам'ятним хрестом гістми квітя, впровадили присутніх в настрій молитви и задуми. Кульмінаційом тих подій все є звук Дзвону

Миру, котрий за справом високоповажних гости перестерігат: «не годится брату кривдити брата».

Почесних гости XXXI Свята лемківской культури урочисто привитав зо сцени автор тих слів, а слово взяли: Маршалек Сенату РП Богдан Борусевич, Голова Сеймовой комісії нацменшин Мирон Сич, радник Президента РП Генрик Вуєц, віце-консул України в Кракові Таміла Шутак, єпископ Горлицкий Владика Паїсій, офіційний представник архієпископа кпр Івана Матриняка о. декан Петро Павлице, Маршалек Малопольщи Марек Сова, Воевода Малопольский Єжи Міллер, Віце-Воевода Нижньої Сілезії Ева Маньковска, Староста Повіту Горлиці Мірослав Вендриховіч, Староста Повіту Татри Анджей Гонсеніца-Маковскі, Війт Гімини Устя Горлицке Дмитро Ридзанич.

Думам, **кождий нашов штоси для себе**. Виступило більше 30 ансамблів и співаків з Польщи, України, Словаччини, Сербії з ріжноманітном програмом. А што зробили з ватрянами артисти Академічного ансамблю пісні и танцю з міста Хмельницького «Козаки Поділля», на тім папери ся не змістит! Співали, жартували, скакали козачиска аж «під повалу». И так до завершальної неділі. Неділі, котра мала своїх ювілярів – Анну и Петра Чухтів, 50 років зв'язаних церковном присягом.

До 32-й Ватри, до чергових ювілеїв, до Ждини – оазі лемківства!

Мілько Гойсак

Більше фото на www.watrazdynia.pl

Танцювальний ансамбль „Аркан”

Etnos i etos Łemków

W czasie XXXI Łemkowskiej Watry w Żdźni odbywały się liczne imprezy towarzyszące. Jednym z takich wydarzeń był panel dyskusyjny pt.: „Tożsamość narodowa Łemków”. Punktem odniesienia debaty była publikacja wydana przez Zjednoczenie Łemków pod tym samym tytułem „Tożsamość narodowa Łemków”, autorstwa dwóch łemkowskich historyków profesorów Uniwersytetu Zielonogórskiego: dr hab. Stefana Dudry oraz dr hab. Bohdana Halczaka. Dyskusja odbyła się z udziałem przewodniczącego Zjednoczenia Łemków Stefana Hładyka, dr hab. Bohdana Halczaka oraz dr Eugeniusza Misiło pełniącego funkcję moderatora. Publikacja dokonuje analizy współczesnej świadomości narodowej Łemków. Autorzy reprezentują odmienne poglądy w zasadniczej kwestii odnoszącej się do odrębności narodowej. Dr hab. S. Dudra (który z przyczyn obiektywnych nie mógł przybyć), ukazuje Łemków w kontekście odrębnego narodu, natomiast dr hab. B. Halczak, utożsamia Łemków z narodem ukraińskim, zachowując autonomiczność etniczną. Autorzy określili swój światopogląd w tytułach swoich prac. W interpretacji B. Halczaka jest to „Łemkowskie «stawanie się» częścią narodu ukraińskiego”, natomiast S. Dudra wskazuje na „Łemkowskie stawanie się narodem”.

Учасники панелю (зліва): др Євген Миси́ло, Штефан Гладик, др габ. Богдан Гальчик

Po otwarciu spotkania przez dr E. Misiło, głos zabrał dr hab. B. Halczak, wskazując, że współcześnie historycy rozważają dwa pojęcia, które pomagają w samookreśleniu swojej tożsamości, jest to *etnos* i *etos*. W odniesieniu do Łemków posługując się pierwszym pojęciem historycy uważają Łemków za etnograficzną grupę narodu ukraińskiego. Z kolei *etos* mówi o osobistym samookreśleniu swojej przynależności do danego narodu lub też nie. Decyduje tutaj indywidualny wybór i poczucie własnej świadomości. Historyk

podkreśla że samoświadomość ukraińska Łemków stwarza przestrzeń dla kształtowania i kultywowania regionalnej tożsamości łemkowskiej. Kierunek ten pozwala rozwijać swoją łemkowską odrębność regionalną, zarówno w kontekście kultury materialnej i niematerialnej. Ponadto zauważył, że w latach 40-tych XX wieku wysiedlono na Radziecką Ukrainę 80% populacji polskiej części Łemkowszczyzny. Dzisiaj Łemkowie w Ukrainie są Ukraińcami a jednocześnie przyznają się do swoich łemkowskich korzeni. Jest to pewna wskazówka w samookreśleniu swojej tożsamości. Zauważył także, że ani komunistyczna Polska ani komunistyczna Słowacja, które obejmowały terytorium Łemkowszczyzny nie udzieliły wsparcia w procesie utrzymania tożsamości Łemków. W obu przypadkach była prowadzona asymilacja. Interesującym stwierdzeniem było ukazanie pozycji Rusinów na Bałkanach, gdzie funkcjonuje druga wersja literackiego języka ukraińskiego (uznawana także na Ukrainie) zbliżona do łemkowskiego a przez językoznawców nazywanego *baczwańsko-ruską beszeda*. Zdaniem B. Halczaka wariant baczuński jest możliwy do realizacji: „Zastosowanie tego rozwiązania wymagałoby dokonania kodyfikacji i ustalenia zasad gramatycznych ewentualnej „łemkowskiej wersji literackiego języka ukraińskiego” oraz zaakceptowania ich przez Akademię Nauk Ukrainy.” Można w ten sposób przyjąć, że dialekt zbliżony do łemkowskiego jest drugą odmianą ukraińskiego języka literackiego. To z kolei prowadzi do wniosku, że można być Ukraińcem ze znajomością tylko dialektu łemkowskiego.

Takie stanowisko wyraził także Stefan Hładyk, który na wstępie jednoznacznie określił swoją tożsamość jako Ukraińca z dużym poczuciem regionalizmu łemkowskiego. Ponadto podkreślił, że współczesne szukanie samookreślenia swojej tożsamości nie może mieć charakteru antyukraińskiego. Zacytował w ten sposób motto z artykułu dr hab. Stefana Dudry: „Bycie Łemkiem nie ma i nie powinno mieć charakteru antyukraińskiego”. Podkreślił jednocześnie, że potrzebę tworzenia własnego narodu wykazuje grupa Łemków z Zachodniej Łemkowszczyzny. Natomiast Łemkowszczyzna Wschodnia nie ma tym problemowi rozumie, że jest częścią narodu ukraińskiego. Zdaniem S. Hładyka ruch ukraiński na Łemkowszczyźnie jest ruchem elitarnym. Przewodniczący Zjednoczenia Łemków nie odmawiając nikomu prawa do samookreślenia, podkreślił, że o tożsamości Łemków często decydowali inni i o tym należy pamiętać. Wprowadzenie nazwy Łemko stanowi potwierdzenie procesu ingerencji zewnętrznych wpływów. Odejście od pierwotnej nazwy Rusin w konsekwencji może skutkować oddaleniem od etnosu

українського. Wyraził jednocześnie ubolewanie, że w spotkaniu nie mógł uczestniczyć dr hab. S. Dudra. Moderator spotkania dr E. Misiło zauważył, że w dyskusji zabrakło głosu dr Heleny Duć-Fajfer z filologii rosyjskiej z językiem rusińsko-łemkowskim Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz Andrzeja Kopczy ze Stowarzyszenia Łemków, którzy odmówili udziału mimo zaproszenia organizatorów.

Dyskusja pokazała, że zagadnienia dotyczące świadomości tożsamości narodowej Łemków są tematem żywym i kontrowersyjnym. Stawiano różne pytania, które ukazywały odmienne poglądy. Niektórzy zauważyli z przykrością, że oprócz wspomnianych powyżej koncepcji, obecne jest także podejście pragmatyczne, oparte na kalkulacji: czy korzystniej jest być Łem-Łemkiem czy Łemkiem o orientacji ukraińskiej.

Kluczowym punktem odniesienia w rozważaniach dotyczących świadomości powinno być pytanie o przyszłość i przetrwanie Łemków. Łemkowie w poczuciu odpowiedzialności za siebie i przyszłe pokolenia powinni przyjąć drogę opartą na racjonalnych rozwiązaniach, gwarantujących przetrwanie i utrwalenie więzi kulturowych.

Konkluzją dyskusji było wyrażenie opinii ukierunkowanej na aspekty integrujące Łemkowszczyznę z tradycją ukraińską. W syntezie z tradycją państwowości ukraińskiej Łemkowie znajdują oparcie dla rozwoju własnej tożsamości.

Panel dyskusyjny zamknął dr E. Misiło wyrażając życzenie aby Łemkowszczyzna nie zatraciła swojej regionalności, bo stanowi ona bogactwo kultury ukraińskiej. Powyższe słowa mogą stać się mottem dla każdego Łemka dbającego o trwałość swojej kultury.

ks. Arkadiusz Trochanowski

Publikacja „Tożsamość narodowa Łemków” dostępna w oficj. Об’єднання лемків.

Меценати освіти

Що єднає мецената українського шкільництва на Лемківщині Михайла Бучинського і Івана Криницького - засновника і мецената Лемківської освітньої фундації?

8-го березня цього року виповнилось 125 років з дня народження Михайла Бучинського (1888-1973) - лемка, який у 1907 році двадцятилітнім

юнаком емігрував з рідної землі до далекої Америки. У документах записано, що 24 квітня 1907 року на кораблі “Преторія” з Гамбурга прибув до Сполучених Штатів Михайло Бучинський.

Не розкоші життя штовхнули його на такий крок - залишити Батьківщину і пливати за океан, а основні життєві потреби - забезпечити собі утримання. Вдома ще хлопцем пізнав він нужду і бідність. Тому, опинившись за океаном,

Михайло Бучинський

куди так багато його земляків прибувало шукати хліба, він був працьовитим, ощадним і запобігливим та жив скромно. Побачивши новий світ, ясно зрозумів, яке значення мають освіта і фах, що дозволяють змінити важку людську працю рук на легшу або ж розумову. Пізнавав це сам на собі. Зароблені гроші давали йому

почуття стабільності і впевненості у собі. Минали роки, а в нього не було незвичайної життєвої потреби сягати до придбаного ним майна і, беручи до уваги свій життєвий досвід, він задумав велику справу - допомогти молоді на Батьківщині, такий бідний, як і він у молодості. Якими сильним були ці патріотичні почуття та яким міцним був нерозривний зв’язок цієї людини з Батьківщиною свідчить велика справа, яку зробив М. Бучинський. Адже наприкінці свого життя він пожертвував великі суми грошей на підтримку української освіти на Лемківщині та української науки. Маючи майже 83 роки, у лютому 1971 р. М. Бучинський вступно склав в Українському Народному Союзі перші 10 тис. амер. доларів. Посилаючи першу частину цього внеску, М. Бучинський написав віршованими рядками: «Рідний Краю! Першу рату тобі посылаю. А пізніше ще дам більше, все що маю, віддам тобі, о Рідний Краю!» Пожертва цього довголітнього передплатника щоденника «Свобода» та його завваги про Рідний Край, мабуть, не мають собі рівних в історії наших заробітчан в Америці. Жертовдавець призначив ці гроші на виховні та освітні цілі для молоді Лемківщини.

Цей королівський дар «твердого лемка» справив величезне враження на українську громаду в Америці. З боку УНС жертовдавеця відразу відвідали головні радні проф. Тарас Шмагала та д-р Богдан Футей, тепер добре відомі і шановані діячі української громади Америки: проф. Тарас Шмагала (Сеньйор) є Виконавчим

Директором Ради Українського музею архіву в Клівленді Ог., а проф. Богдан Футей є федеральним суддею США. За короткий час в УНС було опрацьовано відповідні документи для створення Фонду Бучинського, про що на Засіданні УНС 24-28 травня 1971 заявляв один з мужів довір'я - доктор Богдан Футей.

Головний касир УНС Уляна Дячуку у Протоколів Нарад Річного Засідання Головного Уряду Українського Народного Союзу, яке відбулося 19-23 травня 1975 року на «Союзівці» в Кергонксоні, Н. Й., сказала про те, що М. Бучинський склав разом 30 тис. амер. доларів «із ціллю допомагати з цього фонду школам на Лемківщині і студентам з Лемківщини тут на еміграції». З цих грошей в Українському Народному Союзі було створено опікунчий Фонд Михайла Бучинського. Через два роки - у 1973 - Михайло Бучинський пожертвував таку ж суму грошей на Гарвардський Центр Українських Студій.

Михайло Бучинський був скромною, маловідомою людиною, однак людиною широких горизонтів і великого серця, яка усе життя сповідувала любов до рідного краю. Неодружений, довге життя прожив далеко від рідної Лемківщини. Помер 24 жовтня 1973 р. в Клівленді. На його похороні було лише кілька осіб. Після смерті про цього великого жертводавця також мало згадують. Похований на цвинтарі св.св. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

У 125-у річницю народження та сороколіття смерті за упокій душі славного лемка 3-го березня у каплиці Преображення Господнього при монастирі Сестер Василіянок у Горлицях на Лемківщині відслужено Службу Божу, на якій були присутні Іван Криницький та члени Управи і Ради Лемківської освітньої фундації. Вічна пам'ять Михайлові Бучинському, який призначив зароблені важкою працею фонди для виховання та освіти свідомого молодого покоління на нашій корінній зеленій Лемківщині!

З 50-х по 90-і роки ХХ століття на Лемківщині за залізною завісою, де після вигнання проживає тільки кілька відсотків нашого компактного населення порівняно зі станом до 1944 р., не було ніякої організованої допомоги свідомим з дому молодим лемкам, які обстоювали тотожність своїх предків і ангажувалися в громадське життя. Кожен знає, що достатньо лише нічого не робити, щоб задумана асиміляція відбулася швидко.

Хоча Сенат (верхня палата польського парламенту) та Президенти Польщі і України на 50-у і 60-у річницю вигнання однозначно заявили, що це був злочин, однак суд Інституту національної пам'яті Польщі відмовляється визнати злочином військову операцію з метою

етнічної чистки – депортацію, що її називали акція «Вісла». Ані десятиліття, які минули від трагедії, ані роки від демократичних змін у Польщі не вистачають, щоб засудити цей геноцид.

У той же час на Лемківщині, яка перебуває у межах Польщі, і де від століть проживають русини-українці, слід дбати про освіту молодого покоління задля збереження нашої національної ідентичності. Саме тут, де наше компактне населення становить лише кілька відсотків, інший свідомий твердий лемко Іван Криницький

(родом з Климківки на Горлицьчині), переходячи від слова до діла, в 2004 році юридично заснував Освітню фундацію і з того часу дарував суму 220 тис. польських злотих, тобто втричі більше, ніж дарував Михайло Бучинський.

Зареєстрована судом у Кракові ЛОФ має Статут, статутні органи: Управу і Раду, статус організації громадської користі та визначені принципи

надання допомоги. Має також, згідно з вимогами державних законів, фінансовий і статистичний ідентифікаційні номери та банківський рахунок. Її річні фінансові і мериторичні звіти поміщені на веб-сторінці Міністерства праці Польщі. Вона є єдиною українською освітньою фундацією у Польщі, яка офіційно зареєстрована в державі.

Управа Фундації, яку на громадських основах ведуть учителі, розпізнає потреби серед здібної і працелюбної молоді Лемківщини, яка вчиться і хоче продовжувати навчання, але є матеріально незабезпечена. Ця молодь розмовляє рідною мовою, зберігає рідний східний обряд та бере участь у громадському житті. Від початку 2005/2006 навчального року Фундація виплачує стипендії. Досі стипендистами було 14 осіб, ще 7 осіб отримали одноразову грошову поміч, серед стипендистів є напівсироти. ЛОФ також підтримує видавничу діяльність. Завдяки Фундації на Лемківщині відновлено 10 хрестів 950-, 1000- або 1025-ліття Хрещення Русі. Також Дзвін миру на Ватряному полі в Ждині фінансувала ця Фундація. Стипендисти ЛОФ є волонтерами, які виконують різні завдання на благо нашої громади. На жаль, фонди ЛОФ не дозволяють повністю заспокоювати потреби школярів та студентства з Лемківщини.

Для того, щоб ситуація українців на Лемківщині виглядала так, як зараз, достатньо лише нічого не робити, а залишити їх самим

Іван Криницький

собі. З другого боку розширення і скріплення діяльності ЛОФ - це невід'ємний і вагомий внесок у підтримку та розвиток нашої громади, нашого "я" та нашого майбутнього.

Дев'ятилітня діяльність Лемківської освітньої фундації показує, що вона спроможна сповнювати заповіт Михайла Бучинського – такий же як і виконувати рішення Івана Криницького - і вона готова це робити. Досі про перспективи використання Фонду Михайла Бучинського проведено вступні розмови між представляючими ЛОФ Марійкою Дупляк, Zenком Гальковичем, Юліаном Котляром з одного боку а Стефаном Качараєм (у США), та представником Стефана Качарая Михайлом Хомиком з фундатором ЛОФ Іваном Криницьким та головою її управи Василем Шлянтою (на Лемківщині). Зі справою є заізнані також мужі довір'я Михайла Бучинського. У зв'язку з тим, що ЛОФ роками не вдавалося одержати письмової відповіді УНСу, в літньому числі журналу «Лемківщина» Управа ЛОФ відкрито звернулася до мужів довір'я Тараса Шмагали і Богдана Футея, Степана Грицака, головних радних УНС та голови Стефана Качарая з пропозицією передати Українським Народним Союзом допомогивий Фонд Бучинського Лемківській освітній фундації.

Вікторія Гойсак

Після публікації цієї статті у журналі „Лемківщина”, літо 2013 №2 (133) з'явилась офіційна відповідь Стефана Качарая - голови УНС на звернення Управи Лемківської освітньої фундації, яку також опублікувала „Лемківщина” і яку поміщаємо нижче. Це єдина позиція, викладена у письмовій формі, організації, яка первісно звалася Русским Народним Союзом і яку заснували здебільшого заробітчани з Лемківщини.

„Український Народний Союз (УНСоюз) уповноважений виконувати адміністративну функцію опікуна (мужа довір'я) Фонду Михайла Бучинського. Згідно з договором, підписаним понад 30 років тому, УНСоюз надає пожертви і фінансову допомогу на виховні та освітні цілі. Передання адміністративної відповідальності фонду іншій установі не відповідає раніше укладеній угоді.”

Стефан Качарай
Президент УНС

На адресу редакції надійшло пояснення цієї ж справи від Лемківської освітньої фундації ім. І. Криницького, яке публікуємо.

Хоча в 1973 році Михайло Бучинський призначив складені в Українському Народному Союзі гроші на допомогу шкільництву на Лемківщині, Фонд Бучинського в УНС здається бути засекреченим.

Довідавшись від діячів ООЛ про існування Фонду Бучинського, Об'єднання лемків у Польщі пробувало знайти інформацію про нього ще з 1992 року. У жовтні 1995 тодішній голова УНС - Уляна Дячук в безпосередній розмові два рази проігнорувала запитання голови ОЛ про Фонд Бучинського, повністю легковажачи як фундатора так і свого гостя.

Представники ООЛ на зустрічі в тій справі з теперішнім головою УНС просили показати їм заповіт Михайла Бучинського. Їм це пообіцяли, але не показали. У тій розмові прийнято узгодження, яких ніколи не виконано.

На запитання керівників загальноосвітніх українських організацій УНС дає відповідь, що в стараннях зацікавлених виконуванням заповіту фундатора М. Бучинського все поладжене.

Перший відвідувач лемків від УНС без адреси в Горлицях потрапив не до Лемківської освітньої фундації, ані не до Об'єднання лемків, а до Рускої бурси від Роберта Магочі. Тільки їхня правдива письмова декларація, що вони антиукраїнці затримала надання їм допомоги від УНСу.

Не трапилося також, щоби УНС відповів хоча б раз на кореспонденцію Об'єднання лемків або Лемківської освітньої фундації. Не відзивалися на кореспонденцію зовсім або заборонювали дзвонити їм мужі довір'я, яких знав і на яких був погодився Михайло Бучинський.

Перше і єдине становище УНС в тій справі одержала і помістила Редакція журналу «Лемківщина» щойно в літньому номері за 2013 рік, у зв'язку з надрукованою статтею В. Гойсак.

Виходить, що УНС від 1973 р. так сильно звик до грошових засобів Фонду Бучинського, що хоче затримати всі гроші у себе.

Політичні і громадські умови у східній Європі змінилися та заповіт Михайла Бучинського можна виконувати на Лемківщині, згідно з Його волею.

Василь Шлянта
Голова управи Лемківської
освітньої фундації ім. І. Криницького

Лемківський кормеш в Заменіцах

Всперлизме “Заменіцкый кормеш”, бо то надія на передавання нашої віри та традиції наступним поколінням.

Гуртки ОЛ з Лігниць та Любіна

Як шторуку, по раз осмий юж, на початку липця одбився в Заменіцах Лемківський кормеш. Організує його греко-католицька парохія Народження Івана Хрестителя. В тим році Кормеш мав кус інший характер. З липця приїхали до нас гості з Хорватії та Боснії і Герцеговини — фольклористични ансамблі “Карпати” з Ліповлян та “Козак” з Трнополе. Є то лемківски ансамблі. Предки їх членів виїхали 100 років тому з Бескиду Низкого та Сандецкого до колишньої Югославії. Культивують там далі традицію предків в танцях, піснях. Організують часто концерти, фестивалі, історични прелекції.

В четвер 4 липця зорганізовано варштати лемківського танця. Брали в них участ члени ансамблів “Карпати”, “Козак”, “Ластівочка” з Пшемкова та “Сонечка” з Заменіц. Танця вчили Анна Перегрим — хореограф ансамблю “Ластівочка” та Стефан Станек — хореограф ансамблю “Козак”. Діти мали нагоду пізнати та навчитися стародавних лемківських танців, таких як потріска, дирда, штаєрек, козачок. Било при тим дуже забави та сміху.

Наступного дня 5 липця одбилися варштати церковного співу, в яких брали участ хористи з церкви в Заменіцах та співаки ансамблю “Карпати”. Разом вивчено пісню, яку заспівано під час літургії на свято Кормешу. Запрошени ансамблі брали тіж участ в Міжнародним фольклорним фестивалі “Світ під Кичером”, якого організатором є ансамбль “Кичера” та Лігницький центр культури. В рамках того фестивалю ансамблі виступили в Лігниць, Радваніцах та Рудній.

Свткування Лемківського кормешу почалося 7 липця літургійом, в якій брали участ представники влади на чолі з уповноваженим воеводи Долішньої Сілезії до справ національних та етнічних меншин Дарієм Токажом та представники національних меншин. Дарій Токаж доцінив працю організаторів Кормешу та потвердив вспертя воеводи і своє особисте для лемківських проєктів.

На сцені можна било видіти, крім запрошених гості з колишньої Югославії, місцеві ансамблі: “Сонечка” з Заменіц, “Жайворонки” з Лісьца, “Калінкі” з Рокітек, “Голішов’яне” з Голішова, “Весела громадка” з Громадки, “Ластівочка” з

Пшемкова. Атракційом бив виступ ансамблю з Колюмбії, котрий загостив в рамках співпраці з Юрком Стажиньским - організатором фестивалю “Світ під Кичером”. По виступах почалася забава, до якої пригравала “Троянда”.

В рамках Кормешу одбився конкурс на найліпшу лемківську страву. Тішив він ся вельким зацікавлінням, до конкурсу зголошено 20 страв. Комісія в складі Йоанна Габура, Уршуля Сінковска, Кристина Хом’як довго не могли вибрати, котра є найліпша лемківська страва. Вшитки виглядали і смакували барз добрі. Однак усталено, што

Сценічна програма Кормешу - колюмбійці

Конкурсови
страви

І місце припаде Стефанії Головач з Голішова за “сир кляганий”. ІІ місце признано Антонії Сметані з Ярошівки за “галушки з капустом”, а ІІІ місце - Марії Пилипчук з Верценя за “велійни булочки”. По конкурсі вшитки могли попробувати страв в виставовим залі, де тіж можна било подивляти виставу лемківських строїв та виставу фотографії “Łemkowszczyzna lat 30 XX wieku w obiektywie prof. Stanisława Leszczyckiego”. Проведено дитячий плястичний конкурс під назвом “Лемківський фольклор”. На Кормеші вказувано тіж лемківське ремесло та рукоділя.

Дописала погода та публика (кількасот людей). Подяку за поміч в організації Кормешу складаме Дарію Павліщи - війтови гміни Громадка, Мечиславови Каспшакови - війту гміни Хойнів, Янови Серкесови - бурмістрови міста Хойнів, Юрію Стажиньському - директорови фестивалю «Світ під Кичером», Адамови Вев’юрці - віце-голови ОЛ та вшитким парафіянам, котри допомагали при Кормеші.

Лемківський кормеш зорганізовано тіж завдяки Європейському рільничому фонду.

Анна Перегрим

Екскурсія до Злоторії та Лісця

Наш Український ліцей з Лігницькі так насправду започаткований був у 1957 році в Злоторії в будинку при вулиці Лімановського, 17. Ми - вчителі - хотіли показати це місто майбутнім учням нашої школи, адже тут почалась її історія. Саме тому було організовано цей виїзд, в якому взяло участь понад 30 дітей. Злоторія - це найстарше місто в Польщі, якщо йдеться про локацію. Засноване князем Генриком Бородатим у 1211 році. А для нас ще ближше, бо звідси були копачі золота (практично всі загинули), які воювали з татарами на Лігницькому Полі в 1241 році. Раніше татари (у грудні 1240 року) спалили Київ та пішли походом на захід. Головна сила пішла на Мадяри, а менша - на Польщу, де дійшли аж до Лігницькі і після битви повернули назад. Тут у бою загинув князь Генрик Побожний, який мав стати королем Польщі.

Нижче читайте репортаж учениць нашої школи.
(ав)

7 вересня 2013 року вчителі з пункту навчання української мови та релігії організували нам екскурсію до Злоторії. До нас приєдналися також наші друзі з Вроцлава з сестрою Іреною. Це було дуже вражаюче. Спочатку ми відвідали *Відокову Вежу*, пізніше пішли на *Криву Вежу*. Всім дітям

дуже сподобалось. Ми зробили багато фотографій і насолодились захоплюючим краєвидом з Вежі. Мали також нагоду поласувати морозивом. Потім ми відвідали копальню золота „Аврелія”. Там було дуже страшно, тому що з копальні долинали дивні звуки. Згідно з легендою, в копальні є дух, який трохи настрашив малят. Незабаром під'їхав автобус і ми поїхали на пікнік до Лісця, де чудово провели час. Сидячи біля спільного вогнища, проводили конкурси, отримували нагороди, скакали на батуті, катались на гойдалках. Для нас цей день пролетів дуже швидко. Ми дуже дякуємо всім вчителям і пані директор за такий чудовий відпочинок!

Христина Гайдук, Настя Трохимчук
учениці II класу гімназії

В гостях німецької меншини

На запрошення голови Німецького Суспільно-Культурного Товариства з Лігницькі Юргена Гретсхеля в імені ОЛ я брав участь в Німецьким Культурним Спітканю Долішньої Сілезії на замку в Клічкові 8 вересня. Бив то фестиваль німецької меншини з території західної Польщі. Головним господарем бив Бернард Гайда - голова *Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno - Kulturalnych w Polsce* з Ополя. На сцені виступали ансамблі м.ін. з Вроцлава, Валбжиха, Піли, Лігницькі. Барз приємні било видіти, што тота меншина, подібно як і ми, несе в собі віру передавання наступним поколінням зв'язку з традиційом. Хоц, як сами представники той меншини повідали, што їм є тяжше, бо не мають за дуже молоді, як ми. Хоц ми боліємо, што деяки забивають про своє. Цікаво зауважили, што нам помагат східній християнський обряд, котрий міцно ідентифікує нас. На очах старшого покоління серед публіки видно било сизи і усміх, а їхні чудови строї та пісні на сцені вказували, што медже народами на тлі культури не є кордонів. Ознаком толеранції і пошани для культури німецької меншини бив виступ польської молоді з Лігницькі, яка вказала старовинни танці і пісні з Долішньої Сілезії (барже німецьки) і Гірної Сілезії (барже польски). Проект реалізований є в Лігницьким Центрі Культури і думам, што власні вповні хоче вказати історію Лігницькі (той польської, ческой, як і німецькой). Я виїжджав з Клічкова з думками, што співпраця меншин не є лем вказанням багатства для них, але і тіж промоційом ріжних проектів, яки діють в ріжних регіонах Польщі для добра вшитких мешканців. Співпраця меншин так насправду будит не лем меншини. Думам, што то є нам вшитким потрібне.

Адам Вєв'юрка

Все мав якису містику

Старий парафіяльний цмонтір г Маластові все мав якису містику. Схований в лісі лем даких 100 метрів од людских стежок и нового цмонтера, то вабив мя до себе, то страшив. Як то, ниhto о нього не дбає, чом не знаме, хто з назвиска там спочиват, тівко там могил, хрестів, тівко душ ховат од гнешньої цивілізації? Ниhto ся до нього офіціальні не признає, лекше би го било поховати навіки.

Не щадили го машини, як стовпи з напругом за ПРЛ-ю посеред цмонтера ставляли, не щадила го природа – безцеремоніальні сурова. Зарджавіли хрести, могили ся запали, а каміня стояти юж не хпуть, певно образилися на єдну війну, потім другу, а и людску сліпоту.

Не буду глядав му історії, бо зме вшитки того не гідни. Лишили-зме пам'ят о наших предках напризволяще. Гніваються на нас. З хрестами, без них - для них то юж без значиня. Але же зме о них забули, того нам прощати не будут.

Не наша то вина

То вина акції «Вісла». Чом ліс го сховав, чом Єстомосці люди не нагнали, то Моджеєвского робота, не наша, і т.д. – можна винних глядати роками, десятиліттями, а цмонтір дале си спочиват.

Не дав ся двигнути

Кед хотілося му помочи, піднести го хоч дакус, то, ображений, торощив кісця. Мій уйко Ваньо Пиж з християньского обов'язку, родинного, парафіяльного ... морального в 2007 році пішов з приятельом Напором хрести двигати, а тот камін мстивий хресний на нього ся положив – бездушний!

Аж пришов 2013 рік

«Не моглам того довше стерпіти! – з емоціями оповідає Марія Колодїйчик. - Пішлам до Санковой, бесідує Вуйціні раз, другий... четвертий. Аж вкінці дали жерді. Штефан Пиж їх прив'юз, потім Роман Баюс зо Штефаном и Ярком Данилами їх олупили, ищи цвяки випросилам. Гварю: „Pracowników sezonowych Gmina ma, to dajcie!” Ищи мій Ваньо (муж - ред.) ропи прив'юз, и посмотся – огороджия стоїт!».

26 вересня

Зобрав-єм ся в силах, підишов-єм гу ньому, містичному з острахом, чи зас ся не буде мстив...?

Не вірю своїм очам. Цмонтір викошений, огорожений, ропом пахне!

Думам си, певно юж по вшитким, робота скінчена.

Але ні! Маластів'яне хотіли би ищи тоти хрести камінни на нїм підносити.

Добрі, але ліпше порядні ся помольме перед роботом, бо камені пам'ятливи, за нашу 70-літню бездушність наши предки покори вимагати будут!

Старий цмонтір в Маластові

Резюме

На початку ХХІ століття цмонтір порядкували родини Баюсів, Данилів, Гривнів и Пижів. Тепер його вдалося ініціативній групі огородити.

Маластів'яне, піднесме хрести на старім цмонтери в Маластові! 100-ліття Церкви Пр. Параскеви в Панкній (зведена в 1916 році) - то чудова нагода до духовой и «сакральной» однови давной великой Маластівской парафії з дочерними церквами в Ропиці Рускій и Панкні.

Мілько Гойсак

До 90-річчя Йосипа Вархолика

З нагоди 90-ліття
бажаємо Вам

багато здоров'я, сил в щоденному житті та ласк Божих. Щоб і надалі Ви передавали нам всім красу залишеного на Лемківщині села Угрина та любов до України, а також віру, що завжди треба шанувати своє коріння, хоч воно вирубане в 1947 році.

Родина Всв'юрків

Борпина - то не лем фільмова чарівниця

Горпина — ансамбль, який будит українську меншину і не лем від років в Польщі. Притігат модерніма ритмами наших “вікових”, живих цілий час коверів, як і новима піснями, котри свідчат, што ми не лем живеме традиційом. Хоц в ній і є 99% нашого свідоцтва, ким ми є. Оригінальні пісні і повна експресії музика переносит нас в козацький світ, де любов, радіст житя, але і часто нещаслива доля творит щоденне житя козака. Не раз чути то било на наших Ватрах в Ждині. Але не лем козацка енергія творит таку популярніст “Горпини” в Польщі. Силу дарує тіж лемківска музична краса, котра б’є в серці соліста Володимира Купера родом з Куляшного (зо страни няня) та Мокрого (зо страни мами). Пісня “Дай мі, мита, што-с мі обіцяла...” - то є свідоцтво того, одкаль родится краса “Горпини”. В свідомости пошани своїх коренів, де б’є голос предків з Лемківщини, Бойківщини, Надсяня... - цілої регіональної краси нашого народу.

Ансамбль походить з Ольштина, народився в середовищі українських студентів. Діє від 1999 р., так што можна повісти, што повстав в минулим віці. Назву взяв від Сенкевічовской Горпини, хоц можна зауважити, што тоту постать барз музичні прикрасив. Група през тоті роки грала на вишитких наших імпрезах від Ватр (Ждиня, Лути)

Наши люде XXI віку

по фестивалі в Сопоті, Кошаліні. Але “Горпина” заграла тіж на Фестивалі польської пісні в Ополі, на Бенефісі Богуслава Качиньского, Фестивалю ім. Яна Кепури в Криниці, на Пристанку Вудсток в Жарах, в фіналі Великої оркестри святочної помочи. Часто гостила в телевізії TVP, TVP2. Поза

кордонами виступила в Чехії, Франції, Німеччині, Росії, Литві, Канаді, Австрії. Видала 7 платівок.

Напевно ансамбль не повів іщи остатнього слова в промоції нашой української культури в Польщі і на світі. Барз добрі, што в ній достерігат тіж наше карпатске багатство, а помагют в тим напевно лемківски корені лідера групи. Слухаймо “Горпину”, бо вартат, бо то барз наше!

(ав)

Дух спорту серед лемків

В рамках XXXI Лемківской ватри в Ждині проведено XIX Лемківску спартакіаду. Провідном думком спартакіади било і є ширити дух спорту серед лемків. Щорічно Лемківска спартакіада поширят свою формулу і притігат барз дуже діти і молоді. Додати треба, што без головного спонсора - Міністерства спорту і туризму Польщі - спартакіада не могла би ся одбити.

Підготовлено барз дуже конкуренцій, а діти та молодь з великом охотом брали в них участ. Великим зацікавлінням, як кожного року, тішилися змагання волейбольного турніру, в яким І місце здобила команда “Ельблонга”, та футбольного турніру, в яким перемогли хлопці з “Торціка Акції”.

В тим році організатори Лемківской спартакіади провели тіж конкуренції, в яких треба било ся виказати знанням господарских праць: учасники різали дерево, доїли корову (очевидно, штучну) та силувалися на руки.

Іншом атракційом спартакіади біла презентація досягнінь наших лемків в кік-боксінгу (kick-boxing). На жаль, не доїхав Павло Бішак з Лігниць, чемпіон Європи з 2012 р. в тій конкуренції. Його досягніня можна било оглядати в мультимедіальним показі, який одбився на сцені Лемківской ватри. Він не міг бити особисто, але на Ватру приїхав інший лемко Давид Сверчинський з Криниці - чемпіон Польщі в категорії К-1 з 2009 р. Спільно з товаришом з клубу з Криниці провели показову битву в двох турах. Маме надію, што кожного року буде змога на Ватрі показати досягніня лемків в спорті. В тот спосіб хочеме підтримувати наших лемківских спортсменів і показувати їх перемоги в Польщі і на світі.

Зеленой Гори за професійну поміч в проведенні шахових змагань, організаторам Ватри, особам, які допомагали провести вшитки конкуренції для діти і спонсорам.

Мам надію, што вшитки охочи з великом приємністю брали участь в конкуренціях і што за рік буде іще більше учасників та спонсорів.

Юстина Вишовска

Переможці VI Ватрочки 19-21 07 '13

Конкурс рецитації

- I місце – Наталія Дзямба (9 років, Ждиня)
- II місце – Агнешка Болех (13 років, Ждиня)
- III місце – Павло Комар (5 років, Вроцлав)

Конкурси співу

- I місце – Тома Перегрим (6 років, Польковиці);
Михал Гожинський (11 років, Хойнів)
- II місце - Настуся Гойсак (2 роки, Горлиці);
Лариса Мосер (7 років, Австрія)
- III місце – Дмитро Майчак (9 років, Горлиці)

Конкурс з балониками

- I місце – Любомир Гойсак (Горлиці) і Адам Перегрим (Смерековец)
- II місце – Ганя і Ольго Ратайчак (Мельно)
- III місце – Софія Балетска і Наталія Мацялик (Калуш)

Конкурс «Калямбури»

- I місце – Ганя Ратайчак (Мельно)
- II місце – Аня Лисак (Івано-Франківск)
- III місце – Наталія Мацялик (Калуш)

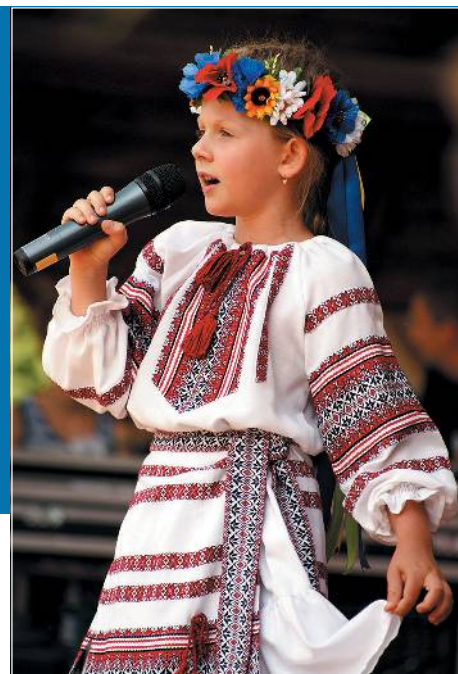
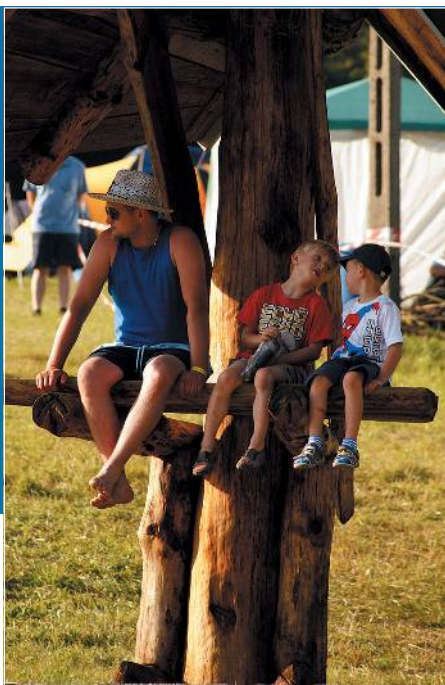
Конкурс «Лемківська байка»

- I місце – Ірена Вірхняньска (Конечна)
- II місце – Софія Балетска (Калуш)

Дорогі Катерино та Романе Гойняки!

Велике щастя загостило в Вашій родині:
на світ пришла дитина - син Петро.
Хай дарує Вам потіху вдень і вночі
на многая літа. Хай не забуває, що дістало
великий дар Божий — то є Ваша родина,
де традиція і віра предків є жива і важлива!

Гурток ОЛ з Лігниць і не лем

„Лемківський перстень“

Фоторепортаж,
Ждіння 2013

Ансамбль „Грецькі фрайки“

Ансамбль „Сонечка“

А што чувати на Антоничівці

Виставка фотографій

з

Лемківських ватр

Отверня виставки фотографій з минулих Лемківських ватр (а було їх аж 31) відбулося 9 серпня. Того спіткало було свєрдним підсумком Лемківської ватри 2013. Заступник голови ОЛ Василь Шлянта і

член Головної управи Гриц Троханівський оповили про тогорічни ватряни задуми, што з них вдалося зреалізувати, што будеме робити далє и найважнїше - чого людє од нас очкуют. Учасники висловили свої зауважєня, подавали пропозиції. Гіднє уваги було присвячєно мулїмедіальним презентаціям, які мали місце на Ватрі в п'ятницю и суботу.

Перший раз ввєчїрню програму Ватри били виплетєни презентації молодих лємків, яким вдалося вказати себе в медіях. Презентували-зме спортівнє досягнєня Павла Бїщака и Давида Свєрчинського та учасників музичного програму «Must be the music». Яком була ціль презентації? Вказувати молодим, же наше є атракційнє и мамє своїх людєй идошє.

Другом частином спітканя була презентація

тогорічної публікації ОЛ - альбому про Ватри. Книжка вказує, як з часом змєнялася Лемківська ватра: єй програма, ватряна забудова, хто приїжджав з запрошєних гостєй, можна ся навєст самому найти на зникмах. На спітканю подякували-зме волонтерам, людєям, які дїлом чи добрим словом вєспєрєли організацію ХХХІ Лемківської ватри в Ждїни. Велике Вам «Боже, зашпат» за поміч!

The Warhol effect

Тогорічна едїция ХІІІ Лемківського Єрусалиму присвячєна є Андрию Варголю. В рамках «Спіткань з Лємківщином» и артистичних варшпатів Єрусалиму 20 серпня в Антоничівцї одбилися два виклади, присвячєни особі и творчості того знаменитого артиста. Бєнді Воргол (Андрий Варгола), який виводиста з руснацкої родини ємігрантів зє Словаччини є єдиним зє значущих и впливових митців ХХ столїтя. Ефект Воргола – того, што лишилося по нїм и цїлий час щїи має вплив на наступни поколїня артистів, в тїм и наших, - є кус недочїненевсвітї мистецтва. Здругойсторони Воргол цїлий час є по-новому інтерпрєтуваний. Вказуєся

же, під верством кольорових образів находится дуже вєщє..., находится мистецкий задум, побудований на аналізі гамєрицкєго суспільства. Воргол бив заснуватєльом артистичного напрямку – пол-арту, ставив тіж його іконом. Про його значєня и вплив на історію мистецтва розповіли нам запрошєни гостї з красківської Академії мистецтв: проф. Іжегож Штвєртня та др Йоанна Зєманєк. Тематика спітканя не була припадковом. То дальша реалізація задуму, жеби вказувати видатних людєй, які виводиста з нашєго середовища.

Лем Dance

Танцювати кожний може! На шпци Двориско, напрооти Анто ничівки, одбилася наука лємківських народних танців, получєна з елемєнтами карайбських танців Дост єзотичнє получєня під назвом Лєм денс мало місце 7 верєсєня того року. Гуляти вчили: Ксєня Онїшканєч - танцюристка Ансамблю піснєй и танця Ягєльонського університєту «Слов'янки» и Ансамблю піснєй и танця «Ослави» та Катажина Свєнс - інструктор танця Гїмннєного осєредку культури в Ропі. Одкаль вєзялася така думка? Задумом било показатиєся назовні, виїти в простір міста, вказати, што наши танці є так само атракційни, як и инчи. Форма той події била отвєрта – кожний, хто лєм хотів, або припадковє проходив през малий ринок мїг долучитися до вспільної забави. Для учасників, які не знали наших танців, била то наука, для инчих - лєм припомінєня, а єзотика родом з Караїбів мала за заданя підкрєслити атракційніст події. З другої сторони, мождє доколи дахто додуматся до того, жеби створити сучасний лємківський танєц з додатком рїжних хєореографічних елємєнтів з инших культур. Подію Лєм денс закінчив показ групи танцюристок „Explosion” з Гїмннєного осєредку культури в Ропі.

Щиро запрошамє,

приходте, двєри Анто ничівки сук широко отворєни для нас!

Сердєчні за прашамє на виставки ХІІІ Лємківського Єрусалиму: Цєнтр культурнїм Б. І Анто нича, Горлиці: 12.10. - 4.11.2013 Цєнтр культури в Опав: 8.11. - 29.11.2013 Жидівський музей «Галицїя», Краків: 6.12. - 30.12.2013

Наталя Гладис

Зазєрбайте на нашу інтернєтову сторінку, там найдєтє інформації про наступни події на Анто ничівцї та фото-рєляції з минулих: www.lem.koumion.republika.pl

Бєлємїрєтєрєка Ксєня Онїшканєч

Голос Ватр будит нас!

Чорна — Ганьчова — Боргне — Ждїни

Запрашамє на

Sala Balowa Ul. Kawalerzycka 4

09 XI 2013р.

Рєзєрвация Адам 609651536 Ксєня 663772888 Мєрєрєтє 694467196

Бєркєт Водограй

Запрят:

Храм на Асумпцыйнай могілкі

Патріарший собор

Володимирський собор

Музей Тараса Шевченка у Каневі

Віже од Лемківщини

Все, одколи пам'ятам, хотілам поїхати в Україну, видіти ей церкви з золотими куполами во Львові, в Києві, в Почаєві. Видіти, як жиють люде, ей безмежні чорноземи, пшеницьом и соняшником по небо засіяни, познати край славних гетьманів, Тараса Шевченка и Хрестителя Руси-України Володимира Великого.

Влізд

“Без Бога ани до порога” - тото знам од матери и няня, и в тім дусі виїжджали-зме в дорогу. Автобус вирушив з Горлиць вечером 13 серпня, можна повісти, в ден моїх уродин. Отец Григорій Назар, організатор проши в Україну на святкування 1025-ліття Хрещення Руси-України, розпочав подорож од Господньої молитви про щасливу дорогу.

Кед бим їхала сама, то, певно, чула бим ся віпча в тім далекім світі, але зо своїма людми - то што іншого. Прочане з Маластова, Ропиці Руской, Панкной, з інчих сусідніх парафій, Криниці, Кракова, Бєшад, Америки створили

чудову атмосферу, повну жичливости, радости - лунали церковни и народни пісні.

На Чернечій Горі

Хотілося видіти вшитко, бо не зналам, чи буду мала змогу ищи даколи вибратися в таку подорож. Зналам, же Великий Кобзар - Тарас Шевченко спочиват в Каневі над берегом Дніпра, але же буду в таким чудовим місци, на Чернечій Горі, де його могила з височезним пам'ятником, великим музеем, чудовим краєвидом на широкий Дніпро, што в Тарасовій поезії “реве та стогне”! Як мило било чути тоту пісню при його могилі од інчих несподіваних прочан з Ґурова-Ілавецького - почулам, же єм в відповідним місци и во властивім часі. До гнеска виджу перед очами текст “Заповіту” з музейной повали, виджу стародавну кобзу, шевченківски образи, чую подих його волі и сили українського народу.

Старовинним Києвом

Не глядала в Києві сучасних атракцій, люксових ресторанів чи здобутків ХХІ століття. Хоч чудово було ходити Хрещатиком, з'їжджати рухомими сходами під землю і їхати найглибшим в Європі метро, чути гук підземних вагонів, котри потім "летят" над широким Дніпром, то для мене особисті найважливіші були старовинні храми міста, з тисячами ікон, фресками, з котрих визерають святи української землі: Ольга, Володимир, Антоній Печерський. Не моглaм ся надивувати Софії Київській, Михайлівському Собору, Володимирській церкві, Києво-Печерській Лаврі. Там кожна стіна приоздоблена біблійними малюнками, там гармонійний ідеальний Божий світ, де небо лучиться з грішном землем. Треба би який місяць, жеби спокійні огорнути тото велич місто. Виділи-зме Золоти Ворота, пам'ятник великого гетьмана Богдана Хмельницького, княгині Ольги, Монумент Незалежності, молили-зме ся в церкві на Аскольдовій Могилі. Яки блискучі куполи київських церков! Мило було до літнього сонця плінити Дніпром и любоватися красом столиці з 1500-літньом історієм.

Пирогів

Не забуду тих вітряків, котри здавалися панувати над скансеном. Хижи в нім стареньки, але яки задбани, з предметами буденного ужитку, при кожній хижі калина, чорнобривці и Свято меду зо співом, дегустаційом. Тішуся, же били ту мої діти, з Ярославом Троханівським и його "Лемковином" фотографувалися ту при лемківській хижі.

Молитва

В суботу під пам'ятником святому Рівноапостольному князю Володимиру Великому молили-зме ся з нагоди Великого Свята. Нараз в половині молитви підішов до ня журналіст и звідувався одкаль зме, чом зме ту приїхали. А я му гварю, же з Лемківщини, разом зо священослужителями и вірними взяти участ в одправах в пам'ят 1025 річниці хрещення Руси-України. Потім вечером тото інтерв'ю вказали в українських телевізійних новинах. Най знає Україна, же ми ту в Горах тіж маме церкви и до Святого Великого Володимира "шлеме моління щире", же при тих церквах хрести стоять в пам'ят 988 рока.

А в неділю одбилися головни урочистости, зв'язани з освяченням Патріаршого собору

Пам'ятник Гоголомору

Воскресіння Христового до 1025 ліття Хрещення Руси-України. З високого хору виділи-зме сотки церковних єрархів и тисячи вірних в вишиваних сорочках, в молитовній піднесеній атмосфері. Били-зме свідками історичних подій: перенесіння мощів, посвячення престолом блаженішим Святославом, кардиналом Любомиром, великого посвячення води в Дніпри.

Хотіла бим, жеби вшитки наші люде з Лемківщини и з Вигнаня мали змогу видіти могутній Київ и молитися в його соборах, в тім числі в Патріаршим Соборі, котрий по закінчіню робіт набере повной краси.

На дві річи мушу звернути увагу. Не виділам в готелю, де зме спали, ани хреста, ани ікони. Чи люде приїжджи не потрібують ся помолити? Зас в церквах "страгани" - масово оферувани туристам всяки пам'ятки. Чи так повинно бити?

Мам сорочку

Штоси мушу си купити. 28-го на Успення - Кермеш в Новиці, а я не мам сорочки. Але тото потім, прецін гнески Спаса. На Літургії били-зме в Соборі св. Юра во Львові, де по Службі миряне святили, о диво, не лем ябка, сливки чи грушки, але ищи зілля. Г нас того не є. Виглядало, як г нас на Матку Біжу. Далі то чекав юж на нас ринок з вишивками. Ту то бив рай. Кождий штоси купив, переважні сорочку, обрус чи даку жартівливу пам'ятку. Приємні було видіти місто, його архітектуру, Вірменську церкву, Оперний театр, стару пошту. ...И в академіку, де зме ночували, ікона на стіні!

Дорка,

думам, в імені вшитких прочан.

PS. Мам сорочку, пахне літом и радісними спогадами з далекої подорожи до людн, таких як я.

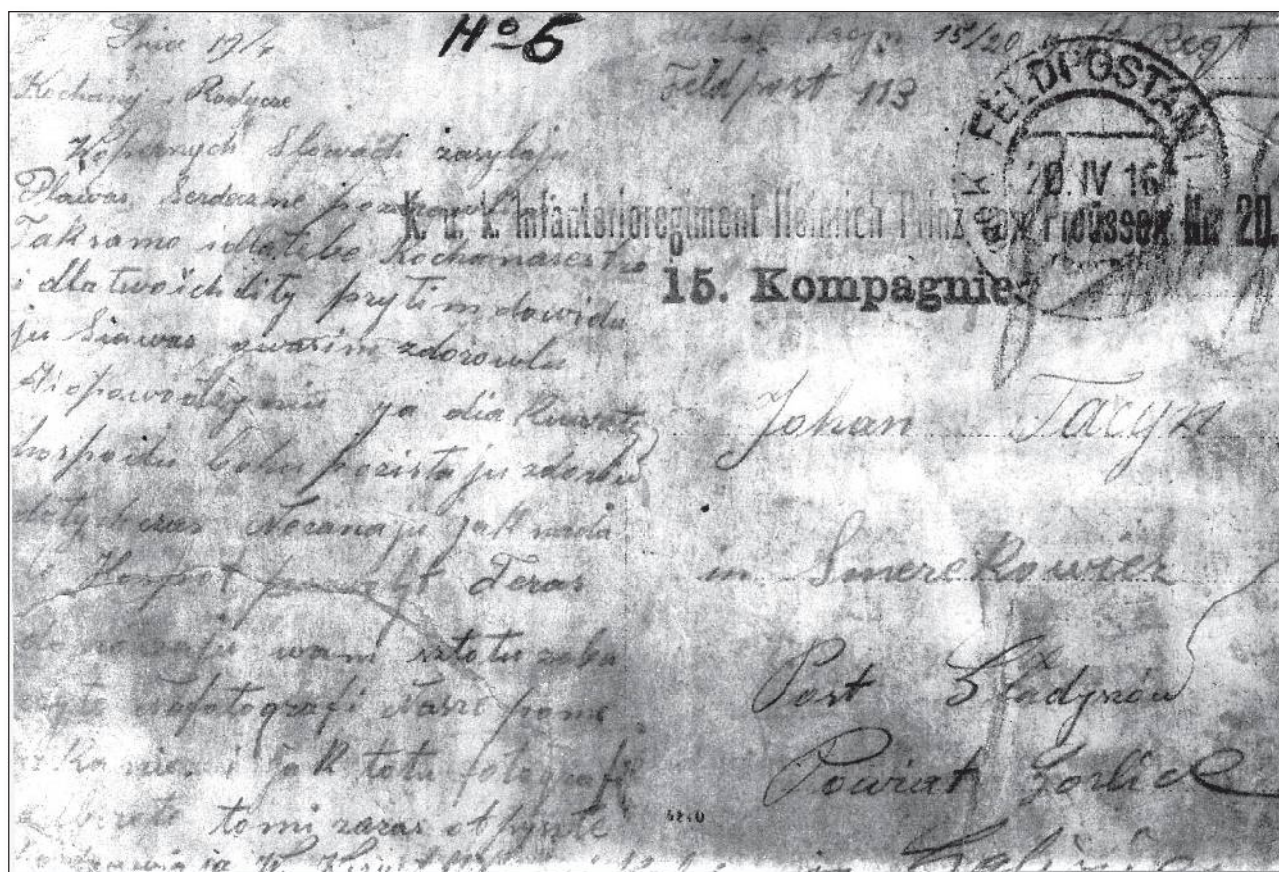
Родина Гибів з Кракова на Олімпійським в Києві

Презерує старі фотографії і документи

Знімка табору Австрійської Армії. На такій знімці вільно було один раз на рік написати лист до найближчої родини.

Нижче на зворотній частині знімки: лист, написаний Михалом Таціном до Смереківця. 1916 рік.

Wojskowa Prokuratura
Rejonowa
w Krakowie

dnia 30-XII-1947.

ZAŚWIADCZENIE Nr. 00240

m. p.

Zaświadcza się, że Ob. Horbak

Stefan S. Jan

urodz. 5. XII 1899r. w Borkowie,

został w dniu dzisiejszym zwolniony z aresztu,
z dyspozycji Wojskowej Prokuratury Rejonowej
w Krakowie. — Wymieniony(a) udaje się do
miejsca swego stałego zamieszkania.

PROKURATOR
Wojskowej Prokuratury Rejonowej
w Krakowie

[Signature]
(-) Obuchowicz

Wojskowa Prokuratura
Rejonowa
w Krakowie.

dnia 30-XII-1947.

ZAŚWIADCZENIE Nr. 00238

m. p.

Zaświadcza się, że Ob. Nasypa

Jan S. Nasypa

urodz. VI 1913r. w Borkowie,

został w dniu dzisiejszym zwolniony z aresztu,
z dyspozycji Wojskowej Prokuratury Rejonowej
w Krakowie. — Wymieniony(a) udaje się do
miejsca swego stałego zamieszkania.

PROKURATOR
Wojskowej Prokuratury Rejonowej
w Krakowie

[Signature]
(-) Obuchowicz

Чергови лауреати нагороди „Вірний предкам”

На XXXI Ватрі в Ждини нагороджено відзнаком „Вірний предкам” заслужених для лемківського суспільства в Польщі Петра Гойняка та Михала Романяка. На жаль, з особистих причин Михал Романяк не міг бити на Ватрі в Ждини і нагороду одобрив його син Юрій Романяк. Вшанувала тіж заслужених родина Петра Гойняка з Канади та члени Об'єднання лемків Канади на чолі з головою Романом Колосом, які преказали особисто скромний дарунок.

Відзнаку „Вірний предкам” Капітула ОЛ признає найбільш заслуженим для Лемківщини, але і віддає пошану людям і інституціям, які будили і будят лемківську культуру в Польщі. Головна управа ОЛ пропонує кандидатів до нагороди, звертає увагу на заслуги, але і на силу прив'язання до свого, до прадідового „порогу”, втраченого през акцію „Вісла”.

Што робити, щоб свого не затратити? Знають того нагороджені і з них берме приклад!

В тим році признано нагороду двом людям, які своїм цілим життям свідчат, што народитися русином - то велький дар Божий. Петро Гойняк і Михал Романяк мають подібний шлях „тернів”, на яким церква, культура і родина били найважливіші. Там реалізували свої мрії, в яких чути „голос предків”. Так на правду в їх житю є історія Лемківщини: і той не окаліченой, перед 1947 роком, і той окраденой, осиротілою по акції „Вісла”. Не боялися признати до свого. Для них страх, напшмарений депортаційом, бив чужий. Они будили і творили, і творят наш світ на вигнанню. Додавали сил тим, які тратили віру в рідну церкву та традицію. Своім посвячинням вказували, што мусиме бити вірні предкам. Што прийдут часи, же станут церкви. Буде можна без страху в своїй мові повісти, ким ся є. Тот час надишов і гнеска дякуєме Вам, пане Михале і пане Петре, за Ваши діла. Завдяки Вам тіж люде приїжджают на Ватри, бо знають о своїй традиції і культурі. Знають, так як Ви през ціле життя, што вельким даром Божим є вродитися лемком - сином Київской Руси. Для нас, які не хочут затратити зв'язку з голосом предків, Ви

стали, як ікони. На Вас поглядаме і знаме, де правда і дорога до свого. За того з цілого серця дякуєме.

Петро Гойняк народився 2 липня 1923 року в Новівси в родині Теклі і Василя Гойняків. Від 1937 року зачав науку на дядка в Фльоринці в отців Студитів. Од 1944 року до висеління бив дяком в греко-католицькій парафії Лося і Нова Весь. В тим часі грав на гушлях, провадив церковний хор. Бив поважаний в околицях і заприязнився з о. С. Дзюбином, котрий обіцяв, што, коли прийде час, буде хтів го вінчати. Петра Гойняка виселено акційом «Вісла», як і половину Новівси, до Патоки і колонії Заменіце. З родичами замешкали з братом і сестрами в Патоці. Тота родина барз міцно була прив'язана до себе, як і до цілої нашої традиції. (...)

В 1948 р. пан Петро творит капелю, в якій в векшости грають Петро Гойняк, Юліян Гойняк, Васко Шаршонь, Осиф Вуйціцький і Михал Олесневич. Била то **перша лемківська капеля** на заході. Сталися барз популярні так, што молодята, коли плянували весіля, найперше ішли до пана Петра звідатися, коли капеля має вільний термін, а потім дати на заповіді. Капеля грала 35 років, през цілий час провадив ей Петро Гойняк. Грали в ній тіж: Ярослав Тесля, Михал Климківський, Семан Жилич, Еміль Пастернак, Семан Гопей, Петро Романяк, Чесек Романяк, Ваньо Ріствей та Михал Симчак.

Петро Гойняк - перший зліва, Сопот.

В 1949 році пан Петро оженився з Марієм Гриценяк (з дому Гойдич), яка в той час жила на кольонії Ярошівка, де виселено векшіст Щавничан. Тото весіля - то тіж бив знак одваги. Пан Петро пам'ятав, што обіцяли му іщи в Новівси о. С. Дзюбина. Знав тіж, што отец били в Явожні і што сут під «охороном» Уряду Безпеки. Написав лист до о. С. Дзюбини,

який в тот час перебивав в Варшаві і попросив його о вінчання. Отець С. Дзюбина згодилися. Петро Гойняк поїхав до Хойнова до польского ксендза і дістав згоду на ужициня костела. Але лем в понеділок і на 8 годину рано, штоби ніхто за барз не видів. І так о. С. Дзюбина вінчав пана Петра і паню Марію в греко-католицьким обряді, як їх предкове на Лемківщині. Било то вельке здаріння на цілу лігницьку землю. Било то перше весіля в своїм обряді. На другий ден іщи о. С. Дзюбина вінчав сестру пана Петра Ольгу, яка вишла за Осифа Вархолика з Угриня.

В тим часі в Польщі і не лем заборонена була діяльність греко-католицької церкви. В хижі пана Петра сходилися люди на Богослужіння та поспівати свої пісні. Хижа стала місцем, де люди могли триматися традиції і вірити, що надійдуть ліпші часи для нас, як і вшитких українців в Польщі. Влада ПНР криво смотрилася на того, УБ почало міцніше інтересуватися паном Петром. Лісничий поляк остеріг пана Петра, шоби перестав відправляти маївки, бо УБ звідувалося о нього.

В 1957 році в час відлиги перший раз на Великодні свята дозволено на греко-католицьку відправу в Лігниці. З той нагоди пан Петро створив церковний хор, який співав потім в наступних роках в Лігниці та Модлі. Костел, однак, не хоронив наших люди перед ненавистю. Шмаряно каменями в часі служби Божой або тратилися ключи перед нашою службом та інші припадки, котри мали вказати, де є наше місце. Таки активні люди, як пан Петро, найвеце були наражені на ненавист. Хоц грав на польських весілях, не дуже то полякам давало до ума.

В 70-х роках пан Петро створив нову капелю «Думка» при Домі Культури в Громадці, яка ширше вказувала нашу культуру для польського середовища. Капля тота виступала на наших фестивалях в Сопоті, де тішила лемківском культуром глядачів. В 1990 р. в Патоці зібрав хлопців початкової школи та створив мандоліновий ансамбль «Потічок». По році заграли перші концерти, м.ін. на Ватрі в Ждні.

В травні 1991 р. почалася нова музична пригода, повсталася „Кичера”, а пан Петро з іншими музикантами створив в ній капелю. Разом з „Кичером” пан Петро діставав нагороди в Польщі і за границьом. Міг видіти, що наша лемківська культура уж гнеска не чужа для світа, котрий помали зачинат ей доціняти.

Жена Марія все всперала і всперат пана Петра. Николи усміх не сходит з ей лица, хоц ріжни терпіння були на дорозі життя. Дочекалися четверо діти: Лешка, Мелі, Ярослава та Юліяна — греко-католицького священника. Пан Петро як гайовий перепрацював в лісах 45 років. Кус тоти ліси в Модлі припоминали му Нову Вес, хоц ту на заході не є ялиц ци буків, а передовшитким гір, за якими цне ся правдивому лемкови.

В тим році пан Петро скінчили 90 років, а пані Марія 80. Многая Благая літа Вам!

Цілий час споглядаме на Вас і хочеме так перейти життя, як Ви перешли.

Михал Романяк народився в 1937 році в Фльоринці. Виселений був в 1947 році до Михалова, недалеко Хойнова. По закінчіню середньої школи зачав працювати вчителем в початковій школі в Желізнім Мості, а потім

в Букувні, де вчив м.ін. української мови. Найважніша для пана Михала була церква, знав, що лем там можна найліпше переказати віру предків. На щастя, православна церква могла діяти після висеління. Для того і греко-католики часто в ній глядали свого. Так діялося і в Михалові, де Щавничане - мешканці Ярошівки - греко-католики - ходили до православної церкви.

Пан Михал брав активну участь в повстанню православної парафії в Михалові. Він хотів, шоби церква єднала і додавала сил вшитким виселеним. Николи не смотрився на лемка, чи він греко-католик, чи православний. Важне било, що «свій». Од таких люди треба нам ся вчити. Бо часто для нас поділи сут важніши, як спільна згода.

Пан Михал став жаком в Михалові і є ним до гнес. Він вірит, подібні як Петро Гойняк, що робит для Бога і Він го лем нагородит.

Бив головним ініціатором будови церков Михалові. Хтів пробудити наново хоц кус лемківський світ. Треба знати, що він як і Петро Гойняк, не міг вернути на Лемківщину, бо до краківського воєвідства навіт по 1956 році не можна било лемкам ся вертати.

Пан Михал тішився, коли і греко-католики могли будувати церкви в Лігниці, Заменіцах ци інших парафіях.

Від початку своей вчительської праці старався всперати вшитко, що рідне: літературну українську мову в школі, але і материнську — лемківську з Фльоринки. Починає активно діяти в Лісьці та околичних селах. Під кінець 50-х років разом з мешканцями Лісьця виставляв в місцевій світлиці представління “Невільник”. По війську пан Михал зачинат працю в початковій школі з українськом мовом навчання в Ярошівці. Била то перша українська школа в Польщі по виселіню. Працював там до 1973 р., до ей закриття. Пізніше переносится до ліцею в Хойнові, де працює до пенсії.

Найвекшим ділом пана Михала була створена през нього «Лемківка вагра на чужині». Люде приїжджали, бо знали, що там є своя пісня і своя бесіда. Не ділив, лем вказував мудрість єдности і пошани, котри през ціле життя були в серці пана Михала.

Створив з паньом Анном чудову родину. Виховали троє діти: Лілю, Юрія і Петра. Але найвекша для Нього є перша любов — Фльоринка. Шоби ліпше ей пам’ятати, створив макету села. Она в Його очах жиє і припоминат лишене, вкрадене щастя. Най тота краса Фльоринки николи не згасне в Вашім серці та вказує нам, як любити рідну Лемковину.

Адам Вєв’юрка

Про атракційність «свого» по-лігницьки (Конкурс «Моя Лемківщина»)

Що значить для молодого лемка Лемківщина? Як буде в майбутньому виглядати лемківський світ у Польщі? На ці питання пробують відповісти всі лемківські організації, як і кожна людина, якій не чужа доля лемка. На це питання пробує відповісти також наша школа в Лігниці.

Покоління лемків, народжені на заході, вже інакше дивляться на рідну спадщину. Навіть кожне покоління має свою специфіку. Напевно, щось втрачає, бо часу не затримаємо. Говоримо: асиміляція, вигода, брак часу для суспільного життя - це все нищить нашу національну живу свідомість. Вже з'явився термін «поляк лемківського», чи в ширшому значенні «українського» походження. Дивлячись так песимістично, може, повинні ми поставити собі запитання: «Чи ми зробили все, щоб показати атракційність свого?» Думаю, що на це запитання і відповідь на нього ніколи не є запізно.

Спробуйте своїх сил

Не хочу тільки песимістично дивитись на наше майбуття, адже є молоді люди, для яких лемківська культура і традиція предків не є мертвою. Під кінець 2012/2013 навчального року в нашій школі в Лігниці для гімназистів було організовано конкурс «Моя Лемківщина». Брала в ній участь молодь з гімназії, діди та прадіди яких в більшості були виселені з Карпат. Конкурс проводився у формі тесту з 18 питань. А, може, самі спробуйте відповісти на ці запитання?

1. Поясни слова: *мотуз, кермен, боденка, гача, ретазка, патички*.
2. Подай якнайбільше назв лемківських сіл.
3. Акція «Вісла» мала місце: а) 1945 р. б) 1946 р. в) 1947 р. г) 1948 р.
4. Переклади слова на лемківську говірку: *tato, ciocia, ostrzałka do kosy, kukułka, mrówka, ognisko w górach*.
5. Подай, в яких селах на Лемківщині відбувалися Ватри.
6. Ким були: Епіфаній Дровняк, Богдан Ігор Антонич, Андрій Ворхол, Дмитро Бортнянський.
7. Підкресли лемківські страви: *піцца, кисилиця, мастило, бітос, бобальки*.
8. Подай назви двох річок, які течуть через Лемківщину.
9. Справжнє прізвище Б.І. Антонича це: а) Коцур б) Кітка в) Когут г) Кінь

10. Як лемки називали картоплю (подай якнайбільше назв).
11. Останні лемківські села на заході це м.ін.: а) Біла Вода і Чорна Вода в) Біла Вода і Червона Вода г) Біла Вода і Коломутна Вода
12. Подай села на Лемківщині, звідки походять Твої предки.
13. Як раніше лемки і всі українці в Галичині називали себе?
14. У 2013 р. в Ждині була Ватра: а) 28 б) 30 в) 31
15. Подай 3 лемківські пісні.
16. Де є в Польщі Ватри, крім Ждині?
17. День святого Миколая в юліанському календарі припадає: а) 18 грудня б) 19 грудня в) 20 грудня
18. Напиши: Що для мене значить Лемківщина?

Знають, з яких сіл походять предки

Відповіді показують, що зникають лемківські слова, пов'язані з життям і побутом села. Родини в більшості мешкають у Лігниці, а село - вже тільки дідівська хата. Молодь дуже добре знає, з яких сіл походять предки. Взагалі, можна зауважити на основі тесту, що наша гімназійна молодь багато знає про Лемківщину. Це добре свідчить про батьків, родини, які стараються, щоб знання про землю предків передавати дітям. Висловлюємо Вам подяку за це з боку школи та ОЛ!

Важко нам — комісії - було вибрати учня, який переміг. Усі відповіді у відкритих запитаннях свідчили про особистий зв'язок цих молодих людей з Лемківщиною.

Вітаємо переможців!

Однак, ми вирішили так розподілити місця серед учнів:

I місце - Михал Мадараш

II місце - Данило Стажиньскі

III місце - Іван Вєв'юрка та Орест Вуйтович.

Крім того, признали вирізнення для Михала Калітки за те, що брав участь у конкурсі, хоч його предки з Холмщини, і розуміє, що багатство українців у Польщі — це регіоналізм.

Бачу слід моїх предків...

На кінець зачитуємо кілька відповідей учнів, які свідчать, що ми будемо існувати у Польщі як меншіна, коли є такі молоді люди.

Адам Вєв'юрка

“Лемківщина є для мене важном річом в моїм життю. Хтіє бим, жеби люде знов з'їхалися в то місце. Могли бесідувати по-своmu, жити так, як колись. Хтіє бим, жеби виштки лемки могли ся вернути, не боялися, же їх будут переслідувати і сміятися з них. Для мене Лемківщина є всім. Хтіє бим там вернути і мешкати до кінця життя.”

Михал Мадараш

“Лемковина - то моя рідна земля. Одтамаль походять мої дідове. Лемківська культура єст мі барз близка, бо мій няньо провадыт ансамбль “Кычера” (...) На жаль, штораз веце “наших люди” не хце признаватися до лемківской громады. Барз з того поводу єст мі жаль.”

Данько Стажиньскі

“Це моя Батьківщина, котрой ніколи не забуду!”

Іван Вев'юрка

“Лемківщина народила наших предків. Якби не Вона — нас би не було. Краєвид той “Русинської країни” не одному віддих в грудях заперат. Хоча декотри бачать в Карпатах і Бескидах тільки гори. Я в них бачу слід моїх предків.(...)”

Орест Вуйтович

“Лемківщина для мене - то місце, в котрим можна одпочати од виштокх проблемів. (...)

Де є другий дім.”

Катерина Пастушка

“Лемківщина є для мене рідним краєм, батьківщиною. Там вродилися мої предки ...”

Григорій Малиняк

“Кожного літа приїжджам в наши гори, жеби побути на Ватрі, сарепті, побесідувати по-свому з друзями і родиною.”

Оля Кочаньска

Згадка

8 вересня 2013 року на 82 році життя відійшов від нас **Костянтин Шніцер** (нар. 14.03.1932 р. у Криниць-селі), віддавши Лемківщині та Україні всі

Костянтин Шніцер

свої знання, душу, мудрість, настанови на майбутнє, залишивши нам тугу за рідним краєм. У 1945 р. родина Шніцер була депортована в Радянську Україну. (...) Пройшов шлях від інженера до провідного інженера – конструктора на львівському заводі «Електрон», а пізніше у Фізико-механічному інституті Академії

наук УРСР. (...) Був активним діячем товариства «Лемківщина», заступником Голови правління Львівської організації ВУТЛ, організував поїздки на Ватру до Ждині.

Важко хворий весь час слухав останні новини та українські народні пісні. Незадовго до смерті (5 вересня) після прослуховування пісні «Ой, верше, мій верше» у виконанні Тоні Матвієнко, він встиг поаплодувати їй і з посмішкою на вустах впав у кому. Так помер один з наших побратимів, рідний нам ЛЕМКО. Спить спокійно, Костянтине, хай Вам сняться наші гори, потічки і смерічки і вічно лунає наша лемківська пісня ...

Юліан Френчко

Григорію Бованку на прощання

*Одишов-єс сой життя стерньом
На небесну Вересову Полянну
понюс-єс колосок зерна
попід Вікт на Медведю страну*

Грицю

*Там сой тиш
на небесну Лемківську сторінку
оповідай Богу як то в Крапні
да колиси было
як нас подоптали і зо свого обікрали
оповідай да «кус» на небесі
ту ся нич не змінит і не змінило*

Грицю

*Стий сном спокійним
най Тобі чеберчит Романі потічок
най пухом Тобі рідна земля буде
спіткамєся даколи
під небесним Медведім верхом
побесідуєме «кус» о нашій
неволи*

Вічная Тобі Пам'ять

Олександр Маслей

Од літа в інтернеті можна слухати нового радіа «radio-lemko.pl», яке товариство «Лемко-Тауер» запустило в Стшеляцях-Краєньских.

червень

24-25.06. **Новий Санч.** Інститут слов'янської філології Ягеллонського університету и Окружний музей в Новим Санчи організували міжнародну наукову конференцію з нагоди 1150 річниць розпочаття місії Апостолів слов'ян на Моравах.

Зліва: Марія Келечав, Євгенія Келечав,
Грена Максимчик - в асметичних строях

липень

7.07. **Замєніце.** На VIII Лемківским кермєши виступили, крім ансамблів з Польщи, гості з Хорватії, Боснії і Герцєговини, а тіж ансамбль з Колномбії.

12.-13.07. **Луги.** Товариство «Лемко-Тауер» організувало XXIII Лемківску ватру.

19.-21.07. **Ждиня.** Під патронатом Воеводів Малопольского и Нижньосілезского проходило XXXI Свято лемківської культури «Лемківська вагра в Ждини».

27.-28.07. **Зиндранова.** Музей лемківської культури в Зиндрановій організував регіональне лемківське культурне свято «Од Русаль до Яна».

27.-28.07. **Еленвіл, США.** Організація Оборони Лемківщини організувала XIII Лемківску ватру.

серпень

2-3.08. **Михалів.** Товариство «Стоваришшя лемків» організувало XXXIII «Лемківску ватру на чужині».

3-4.08. **Монастириска.** Всеукраїнське товариство «Лемківщина» організувало Ювілейне XV Свято лемківської культури «Дзвони Лемківщини» - найбільший лемківський культурний захід в світі.

3-4.08. **Торонто.** ОЛ Канади з новим головою Романом Колосом організувало XXVIII «Лемківску ватру».

9.08. **Горлиці.** Центр культури ім. Б.-І. Антонича в рамках «Спіткань з Лемківщиною» зорганізував виставку фотографій „31 Лемківських ватр” и презентацію Фотоальбому „30 Лемківських ватр”.

10-11.08. **Мокре.** Гурток ОУП в Мокрім організував XXII «Свято культури над Ославою».

18.08. **Київ.** В році урочистих святкувань 1025-ліття Хрещення України-Руси глава Української греко-католицької церкви блаженіший Святослав освятив Патріарший собор Воскрєсіння Христового на лівим березі Дніпра Золотоверхого Києва.

20.08. **Горлиці.** Центр культури ім. Б.-І. Антонича в рамках «Спіткань з Лемківщиною» організував цікави бесіди про Андрия Варголу - «Ефект Andy Warhola».

21.08. **Львів.** Львівське міське управління юстиції видало Свідцтво про реєстрацію громадської спілки «Світова федерація українських лемківських об'єднань». Головом новозареєструваної організації (СФУЛО) од травня 2012 рока є львів'янка, доктор політичних наук, співачка Софія Федина.

23.-24.08. **Львів.** Заступник Голови Світової федерації українських лемківських об'єднань Штефан Гладик и член ревізійної комісії СФУЛО Петро Вірхняньский взяли участь в IV Конгресі української діаспори, засіданні Президії СФУЛО и святкуванню XXV-ліття Львівської обласної організації товариства «Лемківщина».

28.08. **Новиця.** Чудотворне джерельце при новицькій каплиці - то місце традиційного літнього освячення води під час Кермєшу Успіння Прєсвятой Богородиці.

вересень

Маластів. За стараньом маластів'ян при допомозі Гімини старий парафіяльний цмонтір по десятиліттях забуття дочекався огороджиня

5.09. **Горлиці.** Районна прокуратура закрила розслідування в справі публичного зневажіння української національної меншини и лемківської етнічної меншини в Вапеннім и Пантній. Авторів образливих написів на автобусовім розкладі в Вапеннім и новопоставлених в червни дорожних знаках в Пантній не нашли, хоц слідчи направили «обступили» ціле село.

5.09. **Криниця.** В рамках XXXII Форум економічного під час лемківського вечера здобутки нашої культури презентували: о.парох Іван Піпка,

Богдан Карел, Юлія Дошна з Мирославом Богоньом и Марія Келечава з товаришками. Свої писанки и коралики п.Марія виставила тіж на Ягеллоньским ярмарку в Любліні (15-18.08) и під час Міжнародного фольклорного фестивалю в Закопанім (23-30.08).

7.07. **Ряшів.** Урочистістпосвячиняновозбудованої церкви на чест Перенесення Мошів Святителя Миколая очолив митрополит Сава - зверхник ПАПЦ.

7.09. **Горлиці.** Центр культури ім. Б.-І. Антонича в рамках «Спіткань з Лемківщином» на площі Двориско zorganizував двогодинний курс лемківського традиційного танця *ЛемDance*. Кроків «Карічки» вчила танцюристка ансамблю пісні и танця «Ослав'яни» Ксеня Онишканич.

8.09. **Клічкув.** В Культурним Спітканю німецької меншини Долишньої Сілезії взяв участ Адам Вев'юрка – з-к голови ОЛ.

8.09. **Свидник.** Музей української культури в Свиднику організував «Ден народних традицій» и змагання в варію перогів «Пероги 2013».

17-18.09. **Ряшів.** Голова ОЛ Штефан Гладик взяв участ в Засіданю Сеймової Комісії, де головном темом була справа обниження дотацій на 2014 р.

21.09. **Новий Санч.** Регіональний ансамбль «Sądeczanie», учасник Лемківської ватри в Ждині, святкував свій 50-й ювілей. Під час галля-концерту ансамбль несподівано для публіки запрезентував українську програму з народними танцями и співом в народних українських строях.

Ванівка. Хористи з України

21.09. **Ванівка** коло Коросна. В суботу в церкві перший раз по вигнанню русинів з Польщі в Радянський Союз о. др Мирон Михайлишин в співучасті римо-католицького пароха Станіслава відслужив Службу Божу. З України прибили

корінні мешканці навколишніх сіл. Участ взяли також голова СФУЛО Софія Федина, представники и члени Товариства «Лемківщина» та з-к голови ОЛ Василь Шлянта. Парох прийняв прочан на приходстві.

22.09. **Долини.** На прицерковнім цмонтері, приналежним до Парафії Лося, о. Петро Качмар з вірними одправили Панахиду и посвятили залізний хрест, поставлений на пам'ятку 950-літя Хрещення Руси-України. Новий хрест поставлено з ініціативи и за кошти Лемківської освітньої фундації ім. І. Криницького; старий дубовий прицерковний хрест з 1938 р., котрий стоїт юж 75-років, хилится до землі.

Долини. Новопосвячений хрест

22.09. **Горлиці.** В Молодіжнім домі культури студентський гурт «Бур'ян» святкував своє 5-літя.

22-29.09. **Лося.** Студенти Політехніки Краківської в рамках наукового табору при співпраці з ОЛ документували деревляне первинне сільське будівництво Лосі.

26-29.09. **Регів.** Товариство «Магурич» ремонтувало старий цмонтір з церквиском по парафіальній гр.-кат. церкви Арх. Михаїла з 1864 р., перенесений в 1955 р. до Жулкевки, повіт Краснистав. В оновліню цмонтеря помагали волонтери з Маластова и Смереківця.

27.09. **Грац** (Австрія). Театр виставив штуку на основі оповідання Анджея Стасюка «Tallerhof».

29.09. **Жерниця Вижня.** Гнепний власник землі в Жерниці Януш Слабик з Коросна врятував од повной руйнації церкву св. Василя. На першій по вигнанню літургії миряни з цілого світа дякували йому и Господу за тот подвиг.

(мг)

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис *Ватра*):

Олександр Сембрат, Міжздрой – 396 зл.
Олександр Бачик, Перемишль – 500 зл.
Антон Феціца, Краків – 100 зл.
Михайло Лесів, Люблін – 100 зл.
Еміль Стремецький, Шпротава – 100 зл.
I Відділ ООЛ, Нью-Йорк – 300 USD
II Відділ ООЛ, Йонкерс – 300 USD

Сердечно дякуємо. Спаси Боже!

Охочим допомогти нам
подаємо наш банківський рахунок:

BANK PEKAO SA
83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Редакція *Ватри* Головна управа ОЛ

❖ На обкладинці: Академічний ансамбль пісні і танцю „Козаки Поділля” під час XXXI „Лемківської ватри” в Ждині.

❖ Фото кольорових сторінок: Славомір Гойсак, Варфоломій Келтика, Марта Корбич, Петро Клайн.

Зміст:

Ждиня 2013 - фоторепортаж

Барвіста палітра Ватри - М. Гойсак	3
Etnos i etos Lemków - ks. A. Trochajowski	4
Мecenати освіти - В. Гойсак	5
Кермеш в Заменіцах - А. Перегрим	8
Екскурсія до Злоторії - Х. Гайдук, Н. Трохимчук	9
Все мав якису містику - М. Гойсак	10
Наши люде XXI віку - А. Вев'юрка	11
Дух спорту серед лемків - Ю. Вишовска	11

Ватрочка - фоторепортаж

А што чувати на Антоничівці - Н. Гладик
Афіша - Голос Ватри будит нас

Презераме стари фотографії і документи	18
Лавреати „Вірний предкам” - А. Вев'юрка	20
Про атракційність - А. Вев'юрка	22
Згадки	23
Лемківська хроніка	24

Зо шпаргета баби Руґси - М. Корбич
З домашньої атлечки - А. Шкурат
З мойой полички

„Ватру” можна передплатити

Ціна одного примірника 3 зл. + 2 зл. поштової оплати.

Річна передплата 4 x 3 зл. + 8 зл. (кошти пересилки) = 20 зл., (пріоритетна - 26 зл.)

Якщо Ви передплачуєте більше 3-х примірників, кошти висилки Редакція бере на себе.

Від пересилки однієї „Ватри” в європейські держави поштова оплата - 3 зл.

+ 3,50 зл. = 6,50 зл. (пріоритетна = 8 зл.). Річна передплата - 26 зл. (пріоритетна - 32 зл.)

Передплату замовляти за адресою Редакції. Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Lemków
BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Administracji i Cyfryzacji

Видає / Wydaje ZJEDNOCZENIE LEMKÓW
Zarząd Główny
ul. Jagielly 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.republika.pl; lemounion@poczta.onet.pl

„Ватра” осін 2013 (83)

Редагує колегія ❖ Вікторія ГОЙСАК в.о. головного редактора ❖ дизайн Еміль ГОЙСАК ❖
❖ Адам ВЕВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl ❖

Технічне оформлення FHU „LEBO” Gorlice, tel. 18 35 37 877; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

Адрес Редакції ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

Зо шпаргета баби Ружу

Пропонуємо Вам черговий перепис на ... Свята, гостини і родинні спітканя.
Як смакують домашні раритаси? - в Ваших руках справа!

Порція для 2 осіб

☼ Мاستило ☼

2 шклянки молока

1 яйце

1 ложка муки

масло

цибуля

сіль

Смачногооо!

Вариме одну шклянку молока на малім огні, кус солиме. Розбиваме яйце в мисочці и мішаме, додаємо по кус муку и решту молока. Уважаєме, жеби ся грудки не зробили. Робиме гладку рідку масу. До звареного молока помали вливаме приготувану масу и скоро мішаме, бо маса скоро густіє. Переливаме до мисочки и поливаме цибульком, зошкленом на маслі. Подаємо з хлібом.

Марта Корбич

З домашньої аптечки

Чорна на розгрітї,
біла для вічні молодих,
зелена на міцни зуби,
а червена для фігури модельки.

Чого не знаме о ... звичайній гарбаті?

Гарбата юж од давних років гостит в наших домах. Крім доброго смаку, має тіж лікувальни властивости. А які? Читайте ниже.

Чорну гарбату отримують завдяки штирьом процесам: листя в'яне, скручагся, піддаване є ферментації і сушіню. Чорна гарбата забият бактерії, розгріват організм. Регулярні пита поправлят концентрацію, думаня, добрі впливат на кровообіг, травління.

Спосіб приготуваня: заливаме горячом водом, париме 3-5 минут.

Листя **зеленой гарбати** не сут піддавани ферментації, одразу по їх зорваню наступує сушіня. Тот напій поправлят пам'ят, запобігат хвороті Альцхаймера, обнижаг холестероль, зміцнят кости и зуби, є джерелом L-теаніни, котра успокаят. Завдяки вмісту антиоксидантів (*przeciwutleniaczy*) стосуєся ей в профілактиці новотворових хворіт. Зелена гарбата регулює працю жолудка и кишок.

Спосіб приготуваня: заливаме водом при температурі 80°C, париме 3-5 минут для ефекту побуджіня або довше, як 5 минут – для ефекту успокоїня.

Білу гарбату роблят з молодих бростів, з котрих іщи ся не розвинули листки. То найбарже ексклюзивна з гарбат. Є она джерелом поліфенолю, має найсильнішу антиоксидацийну дію, опізнят процеси старіня, діє протиновотворово. Біла гарбата містит вітаміну С, кофеїну, завдяки чому є дуже здоровішом альтернативом кави!

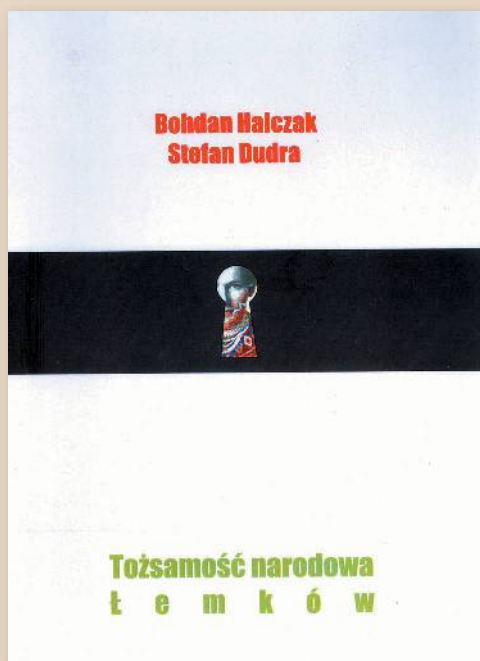
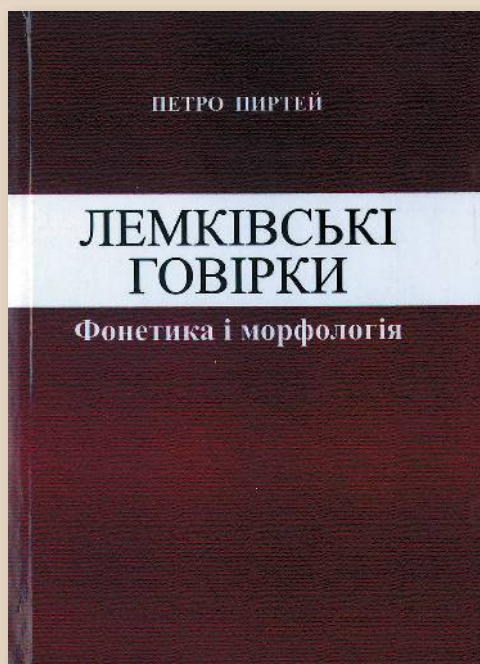
Спосіб приготуваня: заливаме водом при температурі 80°C, париме 7 минут для ефекту побуджіня або довше, як 7 минут – для ефекту успокоїня.

Листя **червеной гарбати** проходять додатковий процес ферментації и лежакуваня. Тот напій помагат позбитися непотрібних кілограмів, обнижаг холестероль, очищат організм з токсин, а тіж обнижаг тисніня, діє мочогонно, спомагаг працю печінки.

Спосіб приготуваня: заливаме кропом, париме коло 5 минут.

Жичу міцного здоровля!

Анна Шкурат

Петро Пиртей, *Лемківські говірки. Фонетика і морфологія*, Горлиці 2013, 199 с.

“Лемківські говірки. Фонетика і морфологія” – це надзвичайно важлива й цікава праця педагога Петра Пиртея родом зі Смереківця, депортованого в 1945 р. в Радянську Україну. Усе своє життя Автор збирав лемківську лексику, цікавився мовленням своєї малої Батьківщини. Результатом цих багаторічних досліджень є *Словник лемківських говірок*, який побачив світ, на жаль, уже після смерті П. Пиртея. Другою великою працею П. Пиртея є оця граматики лемківських говірок, яку Автор підготував до друку в середині 80-их років минулого століття. Після того, як видати граматику в Україні не вдалося, Автор передав машинопис Об’єднанню лемків з надією опублікувати її в Польщі. І ось зараз, через кільканадцять років праця П. Пиртея про лемківські говірки потрапляє до рук читачів.

Граматики П. Пиртея є цінною передовсім з огляду на те, що описано у ній стан лемківських говірок у першій половині ХХ ст. Ніякі сучасні записи чи звукозаписи не здатні їх так відтворити. Саме тому ця книга стане в пригоді тим, хто цікавиться лемківськими говірками, може стати практичним порадиником всім, хто вживає їх нащодень, особливо у письмовій формі, дбає про чистоту свого мовлення та прагне звільнити його з пізніших чужомовних запозичень.

Bohdan Halczak, Stefan Dudra, *Tożsamość narodowa Łemków*, Gorlice 2013, 52 str.

“W tradycji niemieckiej wyróżniane są trzy odmiany ojczyzny. Pierwsza to ojczyzna państwowa czyli kraj, w którym zamieszkują. Relacje z ojczyzną państwową określają regulacje prawne. Państwo ma prawo wymagać od każdego obywatela poszanowania prawa. Dbłość o dobro państwa jest moralnym obowiązkiem obywatela i leży w jego osobistym interesie. Niemcy wyróżniają jednak także Vaterland czyli “kraj ojców”. To pojęcie obejmuje całe Niemcy i ma przede wszystkim charakter duchowy. Oprócz tego Niemcy posługują się pojęciem Heimatland, obejmującym region, z którego wywodzą się ich przodkowie. Takie pojmowanie ojczyzny powoduje, że Niemcy dobrze znają swoje “miejsce we wszechświecie”, bez względu na to, w której części świata się znajdują.

Sądzę, iż można przyjąć, że łemkowskie “miejsce we wszechświecie” określa przynależność do trzech ojczyzn: Heimatland - Łemkowszczyzna, Vaterland - Ukraina, ojczyzna państwowa - kraj, którego są obywatelami”. (з книжки)

Historia, kultura i tradycja w 500-letniej Komańczy, Wstęp do monografii, Komańcza 2012, 239 str.

“Pięćsetletnią historię Komańczy tworzyło wiele pokoleń mieszkających tu Cyganów, Łemków, Polaków, Rusinów, Ukraińców i Żydów, którym chcemy poświęcić kilka artykułów. Związali oni swój los z tym skrawkiem karpackiej ziemi i przez pięć wieków tworzyli organizm społeczny, który starał się budować lepszą przyszłość. Kształtowała ją miłość i krwawa nienawiść, śmiech i łzy, zło i dobro. I właśnie dobra było najwięcej jeśli starczyło go na 500 lat”. (зі вступу)

(ред.)